

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av Promemorian Näringslivets klimatomställning

Er beteckning: M2022/01829

Sammanfattning

Länsstyrelsen är positiv till förslaget på en övergripande nivå då näringslivet står för en betydande del av Sveriges utsläpp och näringslivets omställning är viktig för att Sverige ska nå sina nationella klimatmål. Länsstyrelsen anser att det är viktigt med en långsiktig politik som ger näringslivet goda förutsättningar i omställningsarbetet så att hållbarhet och lönsamhet kan verka gemensamt och stärka varandra.

Yttrande

Fokus för yttrandet är Länsstyrelsens uppdrag och verksamhetsområde. Synpunkter till enskilda förslag lämnas utifrån numrering i remiss.

Nummer 4. Utred villkoren och möjligheterna för kraftvärmeanläggningar att utnyttja full kapacitet året om

Länsstyrelsen saknar kraftvärmens möjligheter att leverera fjärrkyla och att de perspektiven tas med i utredningen. I ett allt varmare klimat kommer kylbehovet öka för både verksamheter och bostäder.

Nummer 5. Utred omvända auktioner för ökad kolsänka

Länsstyrelsen anser att detta är ett bra förslag och att det är väsentligt att ersättning ges för de ekosystemtjänster som samhället utnyttjar. Det är viktigt att föreslagen åtgärd blir långsiktig och länsstyrelserna och/eller Skogsstyrelsen kan ha en del i uppföljningen av detta arbete.

Nummer 6. Förläng stödet till Skogsstyrelsens återvätningsavtal

Länsstyrelsen tycker detta förslag är bra. Dock önskas en tydlighet och specifikation kring vilka åtgärder som lämpar sig på vilken marktyp.

Nummer 8. Fasa ut nedsättningen av dieselskatten och utred ett jordbruksavdrag

Länsstyrelsen vill betona att det är viktigt för jord- och skogsföretagen att det lönar sig att använda fossilfria drivmedel. I detta sammanhang bör nedsättningen av dieselskatten fasas ut på ett sätt som inte missgynnar jord- och skogsföretagens konkurrenskraft. En alltför snabb omställning av dieselskatten riskerar att slå hårt mot de företag som ligger i framkant. Jordbruket är kapitalintensivt och har långa

investeringscykler. Det tar tid att fasa ut dieselfordon om inte någon form av subvention till fossilfria fordon införs.

Nummer 11. Utred styrmedelspaket för långsiktigt hållbart jordbruk

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att stärka den nationella livsmedelsproduktionen och minska Sveriges sårbarhet. Jordbruket påverkas av ett förändrat klimat och därför anser Länsstyrelsen att arbetet med klimatanpassning hör nära ihop med denna åtgärd. Klimatanpassning innebär bland annat att stärka jordbrukets förutsättningar i ett förändrat klimat. För detta arbete ser Länsstyrelsen att det kan finnas behov av att genomföra regionala pilotstudier gällande olika grödor. Länsstyrelsen vill också betona att det inte råder någon målkonflikt mellan ökad livsmedelsproduktion och ökad kolsänka i jordbruksmark.

Nummer 14. Utred institutionella hinder för klimateffektivt nyttjande av befintligt byggbestånd

Länsstyrelsen framhåller att det är viktigt att ställa krav på och följa upp byggbeståndets energianvändning och uppmuntra till hållbart och energi- och eleffektivt byggande. I detta förslag saknar Länsstyrelsen flera befintliga verktyg som skulle kunna tillämpas och följas upp skarpare, för att exemplifiera:

- Klimatdeklarationer
- Energideklarationer
- Obligatorisk ventilationskontroll
- Kommunal energi- och klimatrådgivning
- Uppföljning och efterlevnad av energibalansberäkningen för nya byggnader

Nummer 20. Fortsatt stödja fordonsstrategisk forskning och innovation (FFI)

Länsstyrelsen anser att det är positivt med stöd i en tidig fas för att minska skillnaden i kostnad mellan diesel och fossilfritt bränsle. Länsstyrelsen har erfarenhet att denna omställning underlättas på regional nivå om ett antal demonstrationsprojekt finns för att påvisa detta för näringslivet. I detta arbete med regionala demonstrationsprojekt bör länsstyrelserna ha en roll.

Nummer 22. Utvärdera klimatpremien

Länsstyrelsen har haft omfattande kontakt med åkerinäringen som uttrycker att klimatpremien underlättar en omställning. Dock anses stödnivån vara för låg och att merkostnaden för fossilfria alternativ är för stor.

Nummer 23. Stöd åtgärder till laddinfrastruktur för arbetsmaskiner

Länsstyrelsen har uppfattat att näringslivet uttrycker att det finns ett behov av stöd till driften av laddpunkter. Laddpunkter med låg användningsgrad innebär alltid ett ekonomiskt underskott för den som

äger laddpunkten. Laddpunkter behöver därför hög nyttjandegrad för att de ska löna sig ekonomiskt och detta utgör en utmaning.

Nummer 26. Säkerställ långsiktiga mål för EU ETS efter 2030

Länsstyrelsen bedömer att det regionala näringslivet efterfrågar långsiktiga regelsystem för ETS efter 2030. Bedömningen är också att näringslivet har en hög acceptans för detta.

Nummer 29. Justera nuvarande tilldelningsregler för fri tilldelning av utsläppsrätter

Länsstyrelsens uppfattning är att näringslivet efterfrågar styrmedel som gynnar verksamheter med lägre utsläpp. Fri tilldelning av utsläppsrätter går i motsatt riktning mot detta.

Nummer 31. Se över och justera de nationella klimatmålen så att de tydligare anknyter till och bidrar till EU:s klimatpolitik

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till detta förslag och anser att lägre ambitioner försvårar arbetet med regional energiomställning. Svenskt näringsliv har goda förutsättningar att ligga i framkant vilket också stärker konkurrenskraften. Länsstyrelsen anser att det i delar av näringslivet finns en hög efterfrågan på fossilfria produkter och tjänster. Ett exempel är stålprodukter. Det kan noteras att detta förslag inte ingick i Tillväxtanalys uppdrag.

Nummer 39. Gör statliga åtaganden långsiktigt bindande

Länsstyrelsen vill särskilt betona vikten och behovet av långsiktiga åtaganden. Näringslivet (oavsett bransch) har under lång tid tagit upp detta som den viktigaste förutsättningen för energi- och klimatomställningen. Snabba ändringar upplevs som negativa då det riskerar att missgynna de företag som gjort investeringar under andra förutsättningar. Ett exempel på långsiktigt åtagande som näringslivet uttryckt uppskattning kring var regleringen med reduktionsplikt som kom 2018 och som skulle gälla fram till 2030. Länsstyrelsens erfarenhet är att höga ambitioner inte uppfattas som ett problem så länge inte förutsättningarna plötsligt ändras.

Nummer 44. Utveckla en stödjande infrastruktur för klimatåtgärder i skogen

Länsstyrelsen vill lyfta fram att det är viktigt att incitament skapas för ökad kolinlagring i skogen. Den stödjande infrastrukturen bör passa både små och stora markägare och vara administrativt enkel. Länsstyrelsen vill betona att det är angeläget att särskilja skogsmarkens och trädens olika möjligheter och förutsättningar gällande kolinlagring och att skogsbruk inte försämrar markens ekosystem eller kolinlagringsförmåga. Länsstyrelsen betonar även att stödjande infrastruktur för klimatåtgärder för jordbruket är viktigt.

Allmänna synpunkter

Det regionala perspektivet i rapporten saknas. Den regionala samverkan mellan aktörer inom näringslivet är värdefull för genomförandet av nationella prioriteringar och åtaganden samt kompetensöverföring.

Rapporten lyfter inte tillsyn och tillståndsprövning enligt Miljöbalken som verktyg under något av de förslag och rekommendationer som ges. Miljöbalkens hänsynsregler ställer krav på att alla som bedriver en verksamhet ska hushålla med energi och även i första hand använda förnybara energikällor. I Miljöbalken finns också bestämmelser om verksamhetsutövarens egenkontroll, som innebär ett krav på att regelbundet kontrollera sin verksamhet och hur den påverkar miljön. Energieffektivisering behöver bli en naturlig del av egenkontrollen vid miljöfarliga verksamheter. Tillsynen är central i arbetet med näringslivets klimatomställning och behöver fokusera mer på dessa frågor. Prövnings- och tillsynsmyndigheterna behöver få bra kunskapsstöd och konkret vägledning om de krav som bör/kan ställas vid tillståndsprövning och tillsyn. Vidare behöver kravnivån utredas och klargöras. Länsstyrelsen anser att tillsynen är ett ekonomiskt och effektivt sätt att kunna ställa krav på verksamheter att energieffektivisera sin verksamhet.

Vidare saknar Länsstyrelsen tillämpningar av plan- och bygglagen i rapporten. Kommuner behöver planera kostnader, utsläpp, energi- och eleffektbehov. Exploatörers avvikelser från detaljplaner behöver följas upp och åtgärdas. Möjligheter behöver skapas för kommuner att i detaljplan kunna planera och reglera behov av energi och eleffekt. I översiktsplanen kan kommunen tydliggöra de energimässiga förutsättningarna för näringslivet. Sammankopplingen mellan fysisk planering och kommunernas energiplaner behöver också göras i detta hänseende och stärkas upp.

Länsstyrelsen saknar även resonemang kring och vidareutveckling av Lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag och incitament för att få till stånd energikartläggning i mindre företag.

Rapporten lyfter fram åtgärdsförslag riktade till befintliga byggnader vilket är bra. Länsstyrelsen saknar dock åtgärdsförslag riktade mot själva byggskedet vid nybyggnation och renovering. Även byggnationen har en stor energi- och klimatpåverkan och där kommer till exempel väl planerad masshantering in samt uppvärmning av byggbodar och torkning av husgrunder.

Länsstyrelsen tycker det är positivt att jordbruksfrågorna får ta plats och att det lyfts fram som en viktig näring. Länsstyrelsen saknar dock perspektiv på hur klimatförändringen kan komma att påverka jordbrukets ekonomi och omställningsmöjligheter samt om stödåtgärder behövs för detta. Länsstyrelsen är dock medveten om att

jordbrukspolitiken är gemensam för EU och att det finns begränsningar för de nationella stödformer som kan ges riktade mot jordbruket.

Länsstyrelsen är positiv till att förslag och rekommendationer lyfts fram riktade mot näringslivets klimatomställning. Det är avgörande med tydliga krav, stöd och mål samt långsiktig politik för att understödja näringslivets klimatomställning. Det är dock av stor vikt att myndigheter som får uppdrag med att arbeta vidare med förslagen och rekommendationerna utifrån denna rapport får finansiering för detta.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Johan Sterte med klimathandläggare Zandra Camber som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Ulrica Gradin medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.